

Õiguskantsler

Janar Kuus
Advokaadibüroo Lillo & Partnerid
janar@advokaat.ee

Teie 13.11.2015 nr

Meie 15.12.2015 nr 6-3/151529/1505584

Eriveo regulatsiooni põhiseadusele vastavus

Lugupeetud Janar Kuus

Täna Teid avalduse eest, milles soovisite majandus- ja taristuministri 04.09.2015 määruse nr 114 „[Eriveo tingimused ning eriveo teostamise ja erilubade väljaandmise kord ning tee omanikule tekitatud kulutuste hüvitamise, eriloa menetlustasu ja eritasu määrad](#)“ sätete liiklusseadusele ja põhiseadusele vastavuse kontrollimist (edaspidi: *eriveo määrus*)¹. Teie tõstatatud kahtlused puudutavad GPS-seadme ja elektroonilise veoselehe kasutamist, Maanteeametile info edastamise kohustust ning eriveo tasu ümarpalgi eriveol.

Teie küsimuste analüüsi tulemusel leian, et **eriveo määruse vaidlustatud sätted ei ole vastuolus põhiseadusega**.

Eriveo määruse § 4 lg 2 nõuab ümarpalgi eriveol elektroonilise veoselehe ja GPS seadme kasutamist ning veose andmete Maanteeametile edastamist (eriveo määruse § 4 lg 2 punktid 1, 2, 8 ja 9). Need nõuded rakenduvad aga üksnes siis, kui isik soovib teostada ümarpalgi vedu eriveona, s.t raske- või suurveosena² [liiklusseaduse](#) (LS) § 34¹ ning selle alusel kehtestatud eriveo määruse alusel.

Reeglina ei tohi sõiduki, autorongi ja masinrongi üksainuski mõõde veosega või veoseta ületada LS § 80 lõike 3 alusel kehtestatud [mootorsõiduki ja selle haagise tehnonõudeid](#). Samuti ei tohi sõiduki tegelik mass ei ületada registrimassi ja mis tahes telje koormus registriteljekoormust (LS § 34 lg 8 ja lg 12). Kui neid mõõtmeid, massi või teljekoormuse nõudeid ületada soovitakse, tuleb järgida eriveole rakendatavat korda (LS § 80 lg 2). Erivedude kord on reguleeritud seaduse tasandil LS §-s 34¹ ning selle alusel kehtestatud eriveo määruses. Avalikult kasutataval teel on

¹ Täpsemalt on küsimuse all määruse § 4 lg 2 punktid 1,2,8,9 ning § 14 lg 3 ning määruse lisa 3.

² LS § 34¹ lõike 1 järgi on erivedu on raske- või suurveose liiklemine teel. Raskeveos on veosega või veoseta sõiduk, autorong või masinrong, mille tegelik mass või mis tahes telje koormus ületab LS § 80 alusel kehtestatud nõudeid ning suurveos on veosega või veoseta sõiduk, autorong või masinrong, mille kas või üks mõõde ületab LS § 80 alusel kehtestatud nõudeid (LS § 2 punktid 63 ja 70).

erivedu lubatud eriloaga ja eritasu eest ning üksnes eriloal märgitud veoteel ja tingimustel (LS § 34¹ lg 2).

Eriveo määrusest nähtub, et erivedu võib reeglina teostada üksnes siis, kui puudub võimalus vältida LS § 80 lõike 3 alusel kehtestatud nõuete ületamist. Veel sätestab määrus, et veosest tingitud erivedu võib teha reeglina üksnes jagamatu veose puhul (eriveo määruse § 3 lg 2 teine lause). Jagamatu veos on veos, mida ei saa jagada kaheks või enamaks osaks ilma, et sellega kaasneks tarbetu kulu või veose kahjustamise oht ja mida selle mõõtmete või massi tõttu ei saa vedada liiklusseaduse § 80 lõike 3 alusel kehtestatud nõuetele vastava sõiduki, autorongi või masinrongiga (eriveo määruse § 2 p 11). Ümarpalgi veo puhul ei ole eeldatavasti tegu jagamatu veosega.

Siiski on eriveo määruse järgi töötlemata ümarpuidu vedu eriveona lubatud kahel erandjuhul. Esimene erand seondub tingimusega, et kasutatav tee oleks teatud sügavuseni külmunud (eriveo määruse § 4 lg 1). Teise erandi kohaselt on ümarpalgi vedu eriveona lubatud mitmete eeltingimuste samaaegsel täitmisel, sh juba eelloetletud GPS-seadme ja elektroonilise veoselehe kasutamisel (eriveo määruse § 4 lg 2). Viimati nimetatud erandi määruksesse lisamise eesmärk oli määruse eelnõu [seletuskirja](#) järgi laiendada võimalusi töötlemata ümarpuidu erivedude tegemiseks massipiirangut ületavate, kuni 52-tonnise täismassiga autorongidega ja seeläbi suurendada vedude efektiivsust ning soodustada ettevõtluse arengut. Kuna Eesti teede olukord tervikuna ei võimalda suurendada raskeveokite üldist massipiirangut, on seletuskirja järgi tegemist n-õ katseprojektiga. Selle käigus uuritakse suurendatud massiga, erinevate teljekombinatsioonide ja paarisratastega autorongide mõju teekatendile, teerajatistele, liiklusohutusele ja keskkonnale ning hinnatakse suurendatud massipiirangust tingitud vedude efektiivsust.

Niisiis ei tulene liiklusseadusest ega eriveo määrusest ettevõtjatele vältimatut kohustust GPS-seadme ja elektroonilise veoselehe kasutamiseks ning Maanteeameti teavitamiseks veo toimumise asjaoludest. Tegemist on täiendava võimalusega ümarpuidu veoks siis, kui soovitakse ületada LS § 80 lg 3 alusel kehtestatud massipiiranguid. Ettevõtja saab ise otsustada, kas soovib neid nõudeid järgides suurema massiga vedusid teha või mitte.

Eriveo määruse vaidlusalused nõuded ei ole vaadeldavad Teie avalduses viidatud õiguse sõnumi saladusele ([põhiseaduse](#) § 43) ega eraelu (PS § 26) riivena. Erivedusid teostatakse eelduslikult äritegevuse raames³ ning Maanteeametile kättesaadavaks teha tulev teave ei kuulu eraelu sfääri. Tingimus, et tehtavad veod oleksid Maanteeametile jälgitavad, ei ole käsitatav sõnumite vahetamisena, mille saladusse riik sekkuks. Eriveo määrukses sätestatud nõuete rakendamine pole ka jälitustegevus, s.t isikuandmete töötlemine seaduses sätestatud ülesande täitmiseks eesmärgiga varjata andmete töötlemise fakti ja sisu andmesubjekti eest ([kriminaalmenetluse seadustiku](#) § 126¹ lg 1). Kuna käesoleval juhul ei tuvastanud ma põhiõiguste riivet, siis ei ole põhjust analüüsida ka riivete kooskõla põhiseadusega.

Eriveo määruse § 14 lõikes 3 ning määruse lisa 3 sätestatud eriveo tasu⁴ ei ole vastuolus ka põhiseaduse §-s 12 sätestatud võrdse kohtlemise nõudega. Asjaolu, et ümarpuidu eriveo puhul

³ Vt eriveo määruse § 3 lg 1 „Eriveo teostaja peab vastama autoveoseaduses kehtestatud tasulise või oma kulul korraldatava autoveo teostaja nõuetele.“ Vt ka [autoveoseaduse](#) 2. ja 3. ptk ning [Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus \(EÜ\) nr 1072/2009. 21. oktoober 2009, rahvusvahelisele autoveoturule juurdepääsu käsitlevate ühiseeskirjade kohta](#).

⁴Eriveo tasu on tasu sõiduki, autorongi, masinrongi lubatud massi, teljekoormuse või mõõtmete ületamise eest; (eriveo määruse § 2 p 6).

tuleb eriveo eest tasuda erinevatele kohalikele omavalitsustele (või ka riigile) on põhjendatav sellega, et eriloa veoks avalikul teel annabki tee omanik – olgu selleks siis riik või kohalik omavalitsus (LS § 34¹ lg 3)⁵.

Lugupidamisega

/allkirjastatud digitaalselt/

Ülle Madise

Merike Saarmann 6938414
Merike.Saarmann@oiguskantsler.ee

⁵ Eriveo määruse § 13 lg 5 näeb sellest reeglist ette ka erandi: kui eriloa kohalike teede ja erateede kasutamiseks annab Maanteeamet, siis eritasu ja menetlustasu Maanteeameti antud eriloa alusel kasutatavate kohalike teede ja erateede kasutamise eest ei võeta. Eritasu ei võeta ka nende kohalike teede kasutamise eest, mille kasutamiseks on sõlmitud eriveo määruse leping, mille järgi kohustub eriveo teostaja või metsaomanik taastama eriveoga kahjustatud tee või hüvitama teele tekitatud kahju.